

(‘Je comparerais volontiers les médecins et les chirurgiens aux magistrats, les uns penchés sur les misères du corps humain, les autres sur les détresses morales... C’est dans les tribunaux que l’on côtoie de plus près la misère du monde et ce sont les magistrats de base qui s’y trouvent en première ligne blz. 227-228).

In een logisch perspectief van een nieuw gerechtelijk humanisme werpt Chazal tenslotte zijn blik op de toekomst van de magistratuur: ‘Dans cette recherche se dessinent parmi d’autres, les perspectives d’un nouvel humanisme judiciaire. Le juge veille à ce que les droits de la personne soient reconnus et sauvegardés dans toute instance. Il les protège lui-même en respectant dans son intervention un ensemble de garanties, dont les plus fondamentales sont la soumission à la légalité, l’exigence de la preuve, le caractère contradictoire du débat, le respect des droits de la défense, une rigoureuse indépendance dans la fonction juridictionnelle. Mais il faut aller plus loin encore et voir dans chaque justiciable un être singulier, original, ayant son existence propre’ (blz. 299).

A. de Nauw

C. Fijnaut, *Opdat de macht een toevlucht zij? Een historische studie van het politieapparaat als een politieke instelling*. (Interuniversitaire Reeks Criminologie en Strafwetenschappen, 2a-2b). Antwerpen, Uitgeverij Kluwer, 1979, 2 banden, xx-viii-1204 pp.

Op 6 oktober 1978 promoveerde Cyrille Fijnaut te Leuven tot doctor in de criminologie. De veelzijdige vorming en beroepspraktijk die daaraan zijn voorafgegaan (hij doorliep de Nederlandse Politieacademie te Apeldoorn, werkte als Inspecteur van Gemeentepolitie te Tilburg en studeerde criminologie en filosofie aan de Katholieke Universiteit te Leuven, waar hij sedert november 1973 wetenschappelijk medewerker en sedert november 1978 hoofdmedewerker is), vindt men in zijn nu gepubliceerd proefschrift weerspiegeld. Deze studie werd opgenomen in de nieuwe Interuniversitaire Reeks Criminologie en Strafwetenschappen, waarin bij voorkeur studies worden uitgegeven die grensverleggend werken, omwille van de behandelde thematiek, de toegepaste methode of omwille van de oorspronkelijke benaderingswijze. De redactie, die bestaat uit vakmensen van vier Vlaamse Universiteiten, heeft Fijnaut’s studie terecht in deze reeks opgenomen: zij bevat een methodisch onderbouwde en bepaald originele behandeling van een niet eerder in zijn totaliteit bestudeerd onderwerp: de politieke geschiedenis van het politieapparaat.

Aanvankelijk stond de auteur een proefschrift over het Belgische politieapparaat voor ogen. In het eerste hoofdstuk van zijn boek beschrijft hij hoe het vrijwel volledig ontbreken van voorstudies op het gebied van de organisatie en de geschiedenis van het Belgische politiewezen hem ertoe bracht het politievraagstuk eerst in zijn algemeenheid te onderzoeken. De door Thomas S. Kuhn (*The structure of scientific revolutions*) gedane vaststelling dat wetenschappelijk onderzoek in een bepaald vakgebied wordt verricht naar het voorbeeld van onderzoeken die in dit vakgebied bijzonder hoog staan aangeschreven (de bekende paradigmatheorie), wordt door Fijnaut op een oorspronkelijke wijze gehanteerd als norm voor zijn eigen wetenschappelijke praktijk. Met de bedoeling een *model* op te bouwen van

waaruit later de Belgische politiegeschiedenis kan worden geanalyseerd, verzamelde en commentarieerde hij 'voorbeelden' van politiegeschiedenissen. Uitgaande van wat bekend is over de geschiedenis van het politieapparaat in de omringende landen sedert de 17de eeuw tot en met de jaren 1950 ontwikkelde de auteur meer algemene inzichten over het ontstaan en de organisatie van het politieapparaat in Europa. Op deze manier is Fijnaut van zijn aanvankelijk onderwerp afgeweken en biedt hij ons nu een overzicht van de evolutie van het politiewezen in Duitsland, Engeland, Frankrijk, Nederland en Oostenrijk.

Dat dit omvangrijk boek (meer dan 1200 pagina's!) niet ontaardt in een eindeloze opeenstapeling van historische gegevens (de zogenaamde historische feiten), maar integendeel inzicht brengt omtrent een in onze samenlevingsvorm wezenlijke instelling, heeft verschillende oorzaken. Op de eerste plaats is er de keuze van de invalshoek: het is de auteur niet om een politieke of juridische geschiedenis noch om een traditioneel-historische studie, maar om een politiek-sociologische geschiedenis van het politieapparaat te doen. Ook de presentatie draagt daartoe bij: de auteur biedt ons niet zozeer een vergelijkende studie van de politiegeschiedenis in de diverse West-Europese landen, als wel een beschrijving hoe de diverse politieapparaten werden ge(re)organiseerd onder invloed van revoluties, staatsgrepen, en hoe zij tussen deze regimewisselingen in telkens weer werden herzien om het hoofd te kunnen bieden aan politiek belangrijke ordeverstoringen en aan het politieke geweld van extremistische groepen (op p. 1123 kenschetst Fijnaut de hele evolutie van het moderne politieapparaat als de nationalisering van een repressief apparaat). Tenslotte zorgt de aanvankelijke doelstelling van de auteur ervoor dat in de beschrijvingen van de diverse politieapparaten heel wat achtergrondinformatie is opgenomen over de politieorganisatie die van het einde van het *Ancien Régime* tot op heden in België tot ontwikkeling is gekomen. Op die manier is het boek van Fijnaut een voorstudie geworden van wat hij zich eerst tot doel had gesteld: een politieke geschiedenis van het politieapparaat in België. Laten wij hopen dat hij de tijd en de moed vindt om op grond van de in dit proefschrift verworven inzichten deze geschiedenis van het Belgische politieapparaat in de eerstkomende jaren te kunnen uitwerken.

P. Soetaert, KU Nijmegen